Vyhodnocení veřejné konzultace k zákonu o platebním styku a směrnici PSD2

Dotazník 3 – odborná veřejnost

oddělení Platební služby a tržní infrastruktura
odbor Finanční trhy II
sekce Mezinárodní vztahy a finanční trhy
e-mail: platebni.sluzby@mfcr.cz

květen 2022

ÚVOD

V lednu 2018 vstoupil v účinnost zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku. Ten transponuje druhou evropskou směrnici o platebních službách, známou jako PSD2.[1] Evropská komise se podle dostupných informací chystá během května 2022 zahájit veřejnou konzultaci k vyhodnocení úspěšnosti směrnice PSD2.

Ministerstvo financí proto jako gestor zákona o platebním styku připravilo veřejnou konzultaci, kterou vyzvalo spotřebitele, obchodníky i odbornou veřejnost, aby ze svého pohledu zhodnotili úspěšnost a aktuálnost evropské směrnice PSD2 a českého zákona o platebním styku.

Připraveny byly 3 verze dotazníků, tj. pro spotřebitele, obchodníky a odbornou veřejnost. Na dotazník pro spotřebitele žádný spotřebitel neodpověděl. Do konzultace pro obchodníky se zapojily dva subjekty. Z řad odborné veřejnosti na konzultaci odpovědělo 16 subjektů. Konkrétně se jedná o 8 finančních institucí, 5 profesních asociací, orgán dohledu, spotřebitelskou asociaci a orgán mimosoudního řešení sporů.

Poznatky získané z veřejné konzultace ministerstvo využije při tvorbě odpovědi ČR na konzultaci Evropské komise a při tvorbě pozice ČR k budoucí revizi směrnice PSD2.

Souhrn odpovědí je v následujícím vyhodnocení členěn podle otázek, v pořadí uvedeném ve veřejné konzultaci.

Otázka 1: Jak hodnotíte působnost směrnice PSD2? Existují na trhu platebních služeb nové subjekty, které by měly být regulovány? Existuje nějaká výjimka z působnosti směrnice, která by měla být zrušena (srov. § 3 odst. 3 zákona o platebním styku)? Existuje naopak segment trhu, který by měl být z regulace vyřazen? Zdůvodněte.

Na tuto otázku odpovědělo 11 respondentů. V téměř dvou třetinách odpovědí se uvádělo, že stávající působnost směrnice je relevantní. Dva respondenti navrhovali pouze dílčí změny související s větší právní jistotou a vyjasněním stávajících definic platebních služeb, respektive výjimek tak, aby bylo zřejmé, jaké činnosti spadají do působnosti směrnice. Ve dvou odpovědích byly vyjádřeny výhrady k transpozici směrnice PSD2 do zákona o platebním styku ve vztahu k bezhotovostnímu obchodu s cizí měnou.

[1] Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2366 ze dne 25. listopadu 2015 o platebních službách na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 2002/65/ES, 2009/110/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010 a zrušuje směrnice 2007/64/ES.

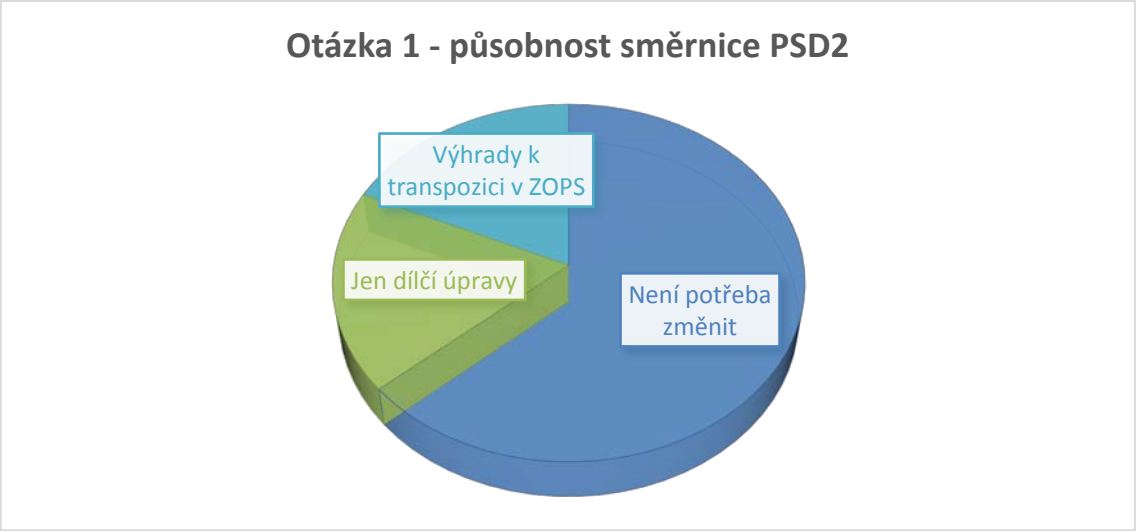

Otázka 2: Je podle Vás vhodné změnit či vyjasnit nějakou z definic směrnice (čl. 4 PSD2)? Jak?

Z jedenácti respondentů většina uvedla, že definice není potřeba nijak měnit. Výhrady se objevily například k definicím převodů peněžních prostředků, službám

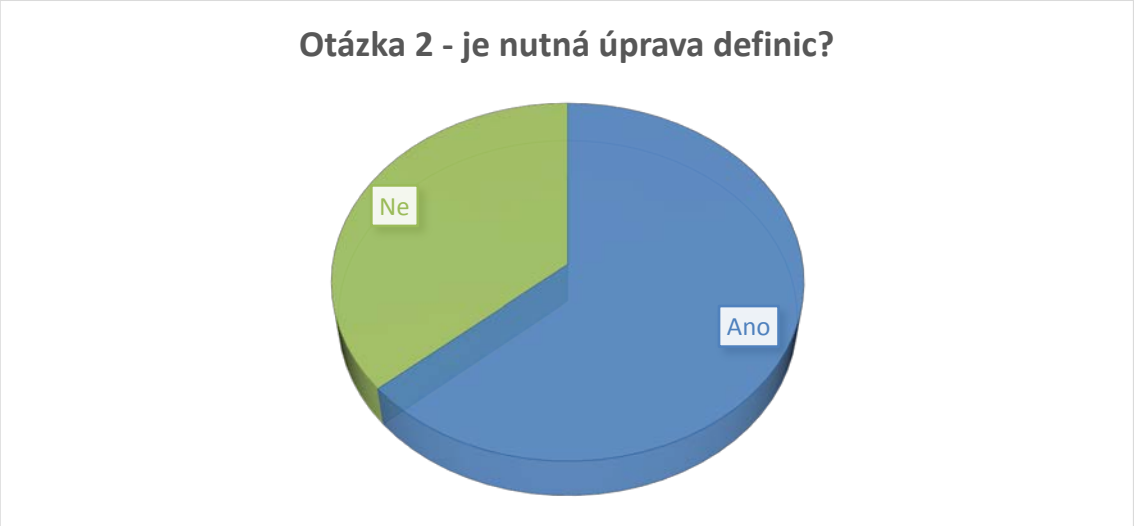

iniciování platby či informování o účtu[2] a k definici platebního účtu.

Otázka 3: Jak hodnotíte nastavení licenčního řízení pro platební instituce (čl. 5 a násl. PSD2), instituce elektronických peněz (čl. 5 a násl. PSD2, čl. 3 EMD2), poskytovatele platebních služeb malého rozsahu (čl. 32 PSD2), vydavatele elektronických peněz malého rozsahu (čl. 9 EMD2) nebo správce

[2] V ZOPS jako služba nepřímého dání platebního příkazu a služba informování o platebním účtu.

informací o platebním účtu (čl. 33 PSD2)? Jaká je Vaše praktická zkušenost s licenčním řízením?

Na tuto otázku obdrželo ministerstvo 11 odpovědí. Konkrétní připomínky k licenčnímu řízení a návrhy k budoucí právní úpravě měl pouze jeden respondent. Další respondent uvedl, že bylo licenční řízení náročné a trvalo zhruba 3 roky. Většina respondentů (6) neměla k dané otázce připomínky nebo se nemohla vyjádřit, neboť nedisponovala praktickými zkušenostmi či zkušenostmi z poslední doby. Ve třech odpovědích se uvádělo, že licenční řízení konkrétně pro platební instituce je vyhovující.

Otázka 4: Co by podle Vás mělo být na licenčním procesu nebankovních poskytovatelů platebních služeb změněno?

Odpovědi dvanácti respondentů se velmi lišily. Pět respondentů nemělo konkrétní připomínky, případně uvedlo, že nemůže licenční proces hodnotit. Jediný respondent by na licenčním procesu nic neměnil. Polovina respondentů uvedla konkrétní připomínky, mezi nimiž se objevil například požadavek na zrychlení licenčního řízení (nebo naopak prodloužení lhůty pro vydání rozhodnutí) či zjednodušení licenčního řízení pro správce informací o platebním účtu.

Otázka 5: Jak hodnotíte nastavení výjimek pro poskytovatele platebních služeb malého rozsahu a vydavatele elektronických peněz malého rozsahu (čl. 32 PSD2)?

Z jedenácti respondentů naprostá většina uvedla, že pro ně není tato otázka relevantní, případně nemají žádné připomínky. Jeden respondent by výjimky rozšířil, přičemž hovořil konkrétně o vydavatelích elektronických peněz malého rozsahu. Jeden respondent jen obecně uvedl, že mu existence kategorie poskytovatele platebních služeb malého rozsahu připadá adekvátní, neboť umožňuje začínajícím subjektům vstup na trh. S tím jeden respondent nesouhlasil a navrhoval by zrušení obou kategorií.

Otázka 6: Jak hodnotíte požadavek na pojištění rizik spojených s nepřímým dáním platebního příkazu (PIS) a informováním o platebním účtu (AIS), které je vyžadováno od nebankovních poskytovatelů? Je podle Vás třeba, aby PSD2 lépe vyjasnila, jaká rizika mají být tímto pojištěním kryta?

Pro sedm respondentů tato otázka nebyla relevantní. Pět respondentů ovšem uvedlo, že by mělo být pojištění pro poskytovatele PIS a AIS v PSD2 lépe vyjasněno. Jeden z respondentů uvedl, že vzorce a metodika pro výpočet cílové částky jsou

pochopitelné. Ze strany respondentů bylo pak poukazováno na to, že je velmi složité pojištění získat a že je dražší, než jiné pojistné produkty.

Otázka 7: Jak hodnotíte požadavky na řídící a kontrolní systém (§ 20, § 78 zákona o platebním styku, obecné pokyny EBA k informacím, které mají být poskytnuty pro udělení povolení k výkonu činnosti platebních institucí a institucí elektronických peněz a k registraci poskytovatelů služeb informování o účtu podle čl. 5 odst. 5 směrnice (EU) 2015/2366)?

Tato otázka opět nebyla pro naprostou většinu relevantní nebo respondenti neměli žádné připomínky. Dva respondenti uvedli, že jsou požadavky velmi složité. Ve dvou odpovědích se objevil souhlas se stávajícím nastavením.

Otázka 8: Měly by mít nebankovní poskytovatelé platebních služeb přístup do platebních systémů s neodvolatelností zúčtování (v ČR CERTIS provozovaný Českou národní bankou)? Za jakých podmínek? Zdůvodněte.

Na tuto otázku odpovědělo 12 respondentů. Polovina souhlasí se zapojením nebankovních poskytovatelů do platebních systémů s neodvolatelností zúčtování. Dva respondenti souhlasí částečně, tj. se zapojením k některým funkcionalitám nebo se zapojením jen některých typů poskytovatelů platebních služeb. Dva respondenti se zapojením nesouhlasí. Další dva respondenti neměli na danou otázku odpověď.

Mezi podmínkami zapojení zazněla například povinnost provádět analýzy rizik a AML, mít dostatečnou likviditu či přispívat do systému pojištění vkladů.

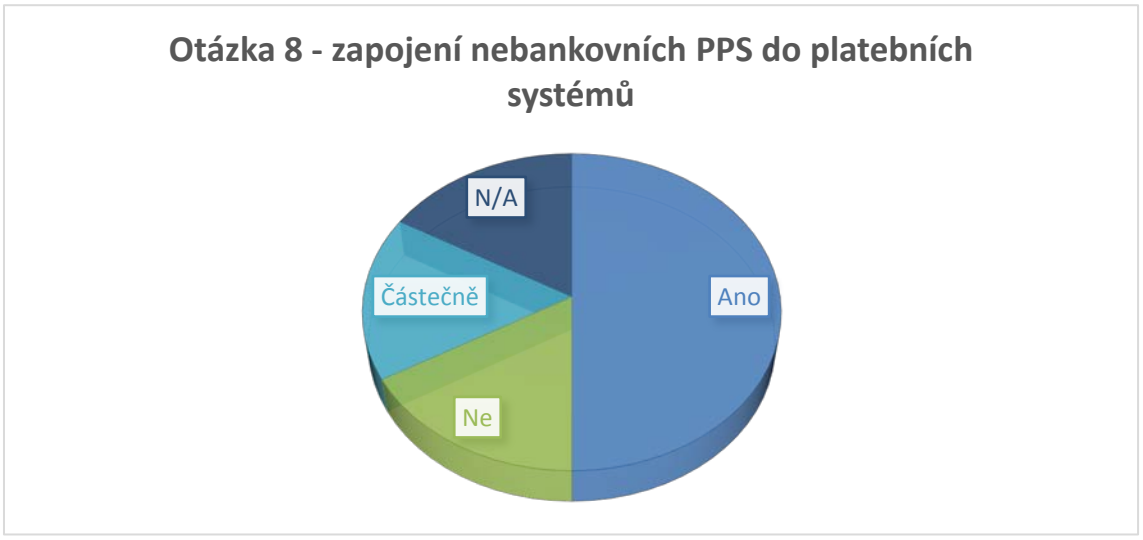

Otázka 9: Jak hodnotíte úpravu informačních povinností (§ 132 až 151 zákona o platebním styku)? Měla by být úprava změněna, jak?

Podle tří čtvrtin respondentů, kteří odpověděli na tuto otázku, by měla být informační povinnost vůči klientům zjednodušena a klientům by mělo být povinně poskytováno méně informací. Podle čtyř respondentů by měla být informační povinnost upravena, a to lépe a srozumitelněji navázána na nařízení o přeshraničních platbách[3] nebo terminologicky sjednocena se směrnicí PSD2. Ve třech odpovědích se uvádělo, že jsou informační povinnosti nastaveny vhodně. Jeden respondent k uvedenému neměl připomínky.

Otázka 10: Jak hodnotíte nastavení procesu změny a výpovědi závazku z rámcové smlouvy o platebních službách (§ 152 až 155 zákona o platebním styku)?

Pět respondentů uvedlo, že aktuální úprava je vhodně nastavena. K tomu dva respondenti upřesnili, že pozitivně hodnotí možnost odchýlit se dohodou od obecné úpravy v případě platebních prostředků pro drobné platby. Pět respondentů pak uvedlo, že nemají žádné připomínky.

Otázka 11: Máte nějaké komentáře k nastavení pravidel pro autorizaci platební transakce?

Na tuto otázku odpovědělo 10 respondentů. Více než polovina nemá k autorizaci platební transakce žádný komentář. Pouze tři respondenti měli k tomuto bodu připomínky. Dvě připomínky se týkaly silného ověření klienta, třetí skutečnosti, že legislativa a mechanismy autorizace platebních transakcí nastavené karetními asociacemi nejsou zcela v souladu.

[3] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1230 ze dne 14. července 2021 o přeshraničních platbách v Unii (kodifikované znění).

Otázka 12: Jak hodnotíte nastavení pravidel pro silné ověření uživatele (SCA)? Jak hodnotíte zavádění silného ověření do praxe? Považujete výjimky ze SCA dané prováděcím nařízením Evropské komise za dostatečné?

Na tuto otázku odpovědělo 13 respondentů. Připomínky mělo celkem 9 subjektů, přičemž většinou se opakovalo, že jsou pravidla pro SCA a výjimky ze SCA příliš složitá. Pouze čtyři subjekty uvedly, že nemají připomínky nebo si nejsou vědomi přetrvávajících potíží.

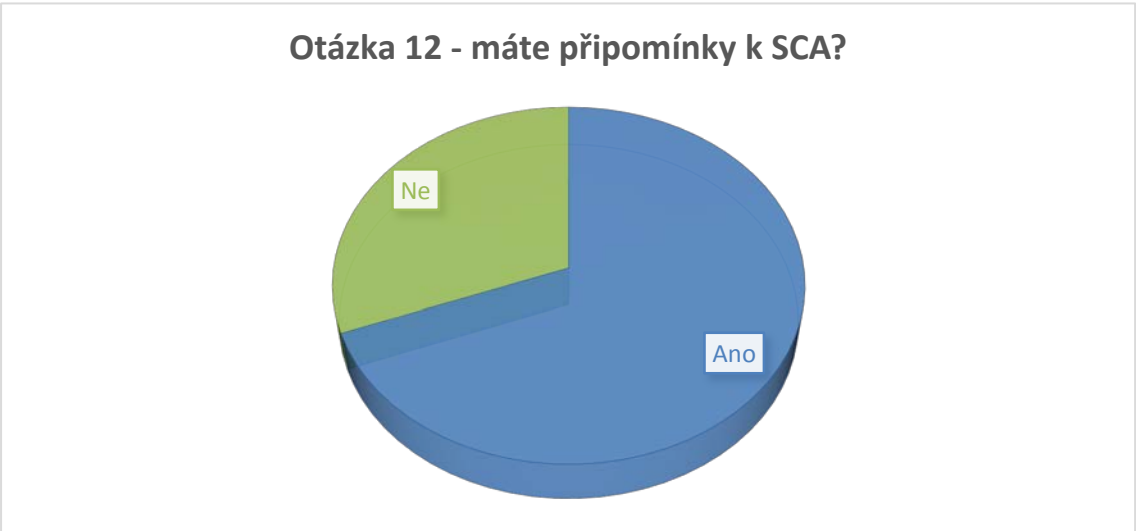

Otázka 13: Jak hodnotíte pravidla pro novou platební službu nepřímého dání platebního příkazu (PIS)? Měla by tato pravidla být změněna, jak?

Z deseti odpovědí jich osm obsahovalo informaci o tom, že respondent PIS nevyužívá nebo nemá připomínky. Pouze dvě odpovědi zahrnovaly konkrétní připomínky. Z nich lze zmínit požadavek na vyvinutí jednotných a smysluplných řešení pro koncového zákazníka, aby zákazníci mohli využívat všechny benefity této

služby. Objevil se také názor, že v České republice nedošlo ke skutečnému rozvoji této služby.

Otázka 14: Jak hodnotíte pravidla pro novou platební službu informování o platebním účtu (AIS)? Měla by tato pravidla být změněna, jak?

Obdobně jako u předchozí otázky, většina respondentů uvedla, že službu neposkytuje nebo nemá žádné připomínky. V rámci komentářů se pak objevil názor, že každá banka implementovala jiné technické rozhraní, což pro poskytovatele AIS znamená překážky. Objevil se také názor, že by měla být definice AIS změněna, aby mohlo být předávání informací o účtu využíváno i u poskytování dalších finančních služeb.

Otázka 15: Jak hodnotíte nastavení lhůt pro provádění platebních transakcí? Mělo by u karetních transakcí dojít k vyjasnění lhůt pro připsání částky obchodníkovi, jak?

Na tuto otázku odpovědělo 11 respondentů. Podle šesti respondentů je stávající úprava dostačující. Podle jednoho respondenta lze uvažovat o stanovení maximální lhůty pro připsání částky obchodníkovi. Čtyři respondenti neměli k této otázce žádné připomínky.

Otázka 16: Máte nějaký komentář k úpravě nápravy nesprávně provedené nebo neautorizované platební transakce? Uveďte.

K úpravě nesprávně provedené nebo neautorizované platební transakce mělo připomínky sedm z jedenácti respondentů, kteří odpověděli na tuto otázku. Nejčastěji se objevovala připomínka, že lhůta pro nápravu je pro poskytovatele platebních služeb příliš krátká. Lhůta by se podle respondentů buď měla prodloužit, nebo by k nápravě neautorizované platební transakce mělo dojít až poté, co poskytovatel platebních služeb provede šetření platební transakce.

Otázka 17: Je nadále důvodné zachovat režim pro existenci režimu pro elektronické peníze (§ 4, § 193 a násl. zákona o platebním styku)?

Na tuto otázku odpovědělo 11 respondentů. Pět respondentů považuje zachování speciálního režimu pro elektronické peníze za důvodné. Jediný respondent uvedl, že by preferoval sjednocení. Dalších pět respondentů nemělo na tuto otázku názor.

Otázka 18: Máte nějaké komentáře ke hlášení provozních a bezpečnostních incidentů? Jaké?

Deset z jedenácti respondentů, kteří odpověděli na tuto otázku, nemá další připomínky nebo návrhy na změny. Jeden respondent měl konkrétní výhrady k výměně informací mezi národními orgány dohledu a ECB.

Otázka 19: Uveďte Vaše komentáře k nastavení přestupků v zákoně o platebním styku.

Osm respondentů uvedlo, že nemá žádné připomínky ani návrhy na změnu. Jeden respondent uvedl, že nedisponuje informacemi o výkonu dohledu. Jeden respondent pak navrhl doplnění sankčních ustanovení.

Otázka 20: Je podle Vás třeba v zákoně o platebním styku či v PSD2 vyjasnit či upravit otázky dohledu? Jak?

Šest respondentů nemá k uvedené otázce žádné připomínky, případně je podle nich dohled nastaven vhodně. Čtyři respondenti naopak mají k výkonu dohledu připomínky. Objevil se například návrh na zvýšení dohledu nad osobami, které sice mají povolení k poskytování služby informování o platebním účtu nebo služby nepřímého dání platebního příkazu, ale významně při výkonu činnosti spolupracují s osobou, která toto povolení nemá.

Otázka 21: Máte nějakou připomínku k seznamům nebankovních poskytovatelů platebních služeb, které vede Česká národní banka či Evropský orgán pro bankovnictví? Uveďte.

Polovina z dvanácti respondentů měla k seznamům vedeným Českou národní bankou či EBA nějaké připomínky. Nejčastěji se opakoval požadavek na právní závaznost rejstříku EBA. Taktéž se objevily připomínky k obsahu seznamů vedených Českou národní bankou.

Otázka 22: Máte jakýkoliv jiný komentář k zákonu o platebním styku? Uveďte.

Další komentáře k zákonu o platebním styku mělo sedm respondentů. Zatímco jeden respondent uváděl, že novelu § 255[4] považuje za problematickou pro banky, další respondent uvedl, že podle jeho názoru není (stávající) § 255 úvěrovými institucemi dodržován. Další připomínky se pak týkaly například multiměnových účtů či právní úpravy součinnosti v případě, že plátce omylem zaslal platbu na nezamýšlený účet.

Otázka 23: Máte jakýkoliv jiný komentář ke směrnicím PSD2 nebo EMD2? Uveďte.

Další připomínky (nejen) k těmto dvěma směrnicím mělo devět respondentů. Opakovaly se připomínky k výkladu nařízení o přeshraničních platbách či vztahu PSD2 a GDPR.[5] Bylo poukazováno i na to, že oblast platebních služeb je upravena velkým množstvím předpisů (směrnice, nařízení, RTS, guidelines, zákony, vyhlášky) a není jednoduché se v nich vyznat, navíc jsou mnohdy rozporné. Připomínka směřovala například i k tzv. multibankingu.

ZÁVĚR

Ministerstvo financí získalo díky odpovědím na konzultaci podněty, které bude moci využít při revizi směrnice PSD2. Ministerstvo financí děkuje všem subjektům za účast ve veřejné konzultaci.

[4] Novela zákona o platebním styku je aktuálně projednávána Senátem jako senátní tisk 232.
[5] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů).

Vyhodnocení veřejné konzultace k zákonu o platebním styku a směrnici PSD2

Dotazník 2 - obchodníci

oddělení Platební služby a tržní infrastruktura
odbor Finanční trhy II
sekce Mezinárodní vztahy a finanční trhy
e-mail: platebni.sluzby@mfcr.cz

květen 2022

ÚVOD

V lednu 2018 vstoupil v účinnost zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku. Ten transponuje druhou evropskou směrnici o platebních službách, známou jako PSD2.[6] Evropská komise se podle dostupných informací chystá během května 2022 zahájit veřejnou konzultaci k vyhodnocení úspěšnosti směrnice PSD2.

Ministerstvo financí proto jako gestor zákona o platebním styku připravilo veřejnou konzultaci, kterou vyzvalo spotřebitele, obchodníky i odbornou veřejnost, aby ze svého pohledu zhodnotili úspěšnost a aktuálnost evropské směrnice PSD2 a českého zákona o platebním styku.

Připraveny byly 3 verze dotazníků, tj. pro spotřebitele, obchodníky a odbornou veřejnost. Na dotazník pro spotřebitele žádný spotřebitel neodpověděl. Do konzultace pro obchodníky se zapojily pouze dva subjekty. Z řad odborné veřejnosti na konzultaci odpovědělo 16 subjektů.

Poznatky získané z veřejné konzultace ministerstvo využije při tvorbě odpovědi ČR na konzultaci Evropské komise a při tvorbě pozice ČR k budoucí revizi směrnice PSD2.

Souhrn odpovědí je v následujícím vyhodnocení členěn podle otázek, v pořadí uvedeném ve veřejné konzultaci.

Otázka 1: Jaké platební metody jako obchodník přijímáte?

Oba respondenti uvedli, že umožňují platbu standardním bankovním převodem, přičemž jeden z respondentů nepřijímá platby jiným způsobem. Druhý respondent pak umožňuje všechny elektronické způsoby placení s výjimkou odložených plateb. Navíc pak umožňuje využít k platbě sms zprávu či bitcoin. Ani jeden z respondentů nepřijímá platbu v hotovosti nebo na dobírku.

Otázka 2: Máte nějaké připomínky či náměty k Vámi přijímaným způsobům plateb?

Připomínky měl pouze jeden ze dvou respondentů. Problém spatřuje v rozdílném výkladu služby nepřímého dání platebního příkazu a služby informování o platebním účtu napříč bankami. Dle respondenta pak mají nabízené služby rozdílné parametry.

[6] Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/2366 ze dne 25. listopadu 2015 o platebních službách na vnitřním trhu, kterou se mění směrnice 2002/65/ES, 2009/110/ES a 2013/36/EU a nařízení (EU) č. 1093/2010 a zrušuje směrnice 2007/64/ES.

Otázka 3: Jak hodnotíte zavedení silného ověření (SCA)? Přineslo Vám zavedení SCA problémy, nebo výhody? Přetrvávají některé problémy nebo nejasnosti? Rozepište.

Podle jednoho z respondentů implementace silného ověření přinesla problémy, zákazníci například nejsou schopni použít druhý faktor. Druhý respondent se k problémům a výhodám SCA nevyjádřil.

Otázka 4: V jaké lhůtě po provedení platby zákazníkem jsou Vám připsány peněžní prostředky na účet? Můžete rozepsat pro různé platební prostředky.

Žádný z respondentů se ke lhůtám pro připsání peněžních prostředků na účet nevyjádřil.

Otázka 5: Jsou pro Vás poplatky za Vámi využívané platební služby srozumitelné? Případně zdůvodněte.

Žádný z respondentů se ke srozumitelnosti poplatků za platební transakce nevyjádřil.

Otázka 6: Máte nějaké připomínky k tomu, jak jsou s Vámi jako s obchodníkem řešeny případné spory s poskytovatelem platebních služeb?

Jeden respondent uvedl, že se zatím žádný spor nevyskytl. Druhý respondent na otázku neodpověděl.

Otázka 7: Máte jakoukoliv jinou připomínku k fungování platebních služeb v ČR či EU? Máte jakoukoliv jinou připomínku k právnímu nastavení těchto služeb?

Jeden respondent neměl žádné další připomínky. Druhý respondent na otázku neodpověděl.

ZÁVĚR

Ministerstvo financí získalo díky odpovědím na konzultaci podněty, které bude moci využít při revizi směrnice PSD2. Ministerstvo financí děkuje všem subjektům za účast ve veřejné konzultaci.